

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету _____
(В. І. Біланюк)

“ 22 ” червня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НД1.3.02. ГЕОПОЛІТИЧНІ І ГЕОСТРАТЕГІЧНІ
ДОКТРИНИ СУСІДІВ УКРАЇНИ**

галузь знань _____
(шифр і назва навчальної дисципліни)
10 Природнича географія
(шифр і назва галузі знань)

напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____
106 Географія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
Економічна географія і геоелектроніка
(назва спеціалізації)

факультет, відділення _____
Географічний
(назва факультету, відділення)

Робоча програма Геополітичні і геостратегічні доктрини сусідів України для
(назва навчальної дисципліни)
студентів за галуззю знань 10 Природничі науки, спеціальністю
106 Географія, спеціалізацією Економічна географія і геоеконіміка.

Розробники: Ровенчак І. І.
професор кафедри економічної і соціальної географії,
доктор географічних наук,
професор

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) _____
економічної і соціальної географії

Протокол від “ 24 ” травня 20 17 року № 15

Завідувач кафедри економічної і соціальної географії

_____ (Шаблій О. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 25 ” травня 20 17 року

Схвалено Вченою радою _____
географічного факультету

Протокол від. “ 21 ” червня 20 17 року № 5

“ 22 ” червня 20 17 року Голова _____ (Біланюк В. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни “Геополітичні і геостратегічні доктрини сусідів України”)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань <i>10 Природничі науки</i> <hr/> (шифр, назва)	Нормативна навчальна дисципліна. Спеціалізація “Економічна географія і геоekonomіка”		
Модулів – 1	Спеціальність <i>106 Географія</i> <hr/> (шифр, назва)	<i>Рік підготовки:</i>		
Змістових модулів – 1	Спеціалізація <i>Економічна географія і геоekonomіка</i> <hr/> (шифр, назва)	1-й	–	
Загальна кількість годин – 105		<i>Семестр</i>	1-й	–
	<i>Лекції</i>			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 4,56	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	16 год	–	
		<i>Практичні, семінарські</i>		
		16 год	–	
		<i>Лабораторні</i>		
		год.	–	
		<i>Самостійна робота</i>		
		73 год.	–	
<i>ІНДЗ: реферат</i>				
Вид контролю: <i>іспит</i>				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,4

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіти теоретичними та методичними основами розуміння геополітичних та геостратегічних доктрин, набуття практичних навичок застосування геополітичних та геостратегічних доктрин.

Завдання: засвоїти поняттєво-термінологічний апарат геополітичних та геостратегічних доктрин; проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід дослідження геополітичних та геостратегічних доктрин; розуміти механізми впливу геополітичних та геостратегічних доктрин; опанувати методику оцінки територіальних масштабів геополітичних та геостратегічних доктрин; виробити навички вивчення конкретних геополітичних та геостратегічних доктрин.

Навчальна дисципліна «Геополітичні і геостратегічні доктрини сусідів України» характеризується поняттєво-термінологічний апарат геополітичних та геостратегічних доктрин; аналізується вітчизняний та зарубіжний досвід дослідження геополітичних та геостратегічних доктрин; розкривається механізм впливу геополітичних та геостратегічних доктрин; визначаються головні геополітичні та геостратегічні доктрини сусідів України – Росії, Білорусі, Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії та Молдови.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: головні теоретичні постулати геополітичних та геостратегічних доктрин; зарубіжний досвід вивчення геополітичних і геостратегічних доктрин; сутність основних наукових підходів до дослідження геополітичних та геостратегічних доктрин; основні проблеми прояву геополітичних та геостратегічних доктрин; стратегію врахування дії геополітичних та геостратегічних доктрин стосовно України.

вміти: проводити оцінку значимості геополітичних та геостратегічних доктрин; визначати пріоритетні геополітичні та геостратегічні доктрини; розробляти стратегію Росії, Польщі, Угорщини, Румунії та інших країн, яка впливає із геополітичних та геостратегічних доктрин; прогнозувати конкретні наслідки прояву геополітичних та геостратегічних доктрин; оцінювати ефективність дії окремих геополітичних та геостратегічних доктрин.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність геополітичних та геостратегічних доктрин.

Поняття геополітичних та геостратегічних доктрин. Формування геополітики – Р. Челлен (1914, 1916). Класики геополітики – А. Меган, Г. Маккіндер, К. Гаусгофер, Н. Спайкмен. Американські геополітичні та геостратегічні доктрини. Стратегічна географія.

Тема 2. Російські геополітичні та геостратегічні доктрини (традиційні).

Доктрина «третього Риму». Доктрина «панславізму». «Євразійська» доктрина.

Тема 3. Російські геополітичні та геостратегічні доктрини (новітні).

«Правозахисна» доктрина. «Імперіалістична» доктрина. «Морська» доктрина (нерозроблена).

Тема 4. Польські геополітичні та геостратегічні доктрини.

Доктрина «антемурале (передмур'я)». Доктрина «міжмор'я (від моря до моря)». Доктрина «Єжи Гедройца (УЛБ)».

Тема 5. Румунські геополітичні та геостратегічні доктрини.

Доктрина «Велика Румунія» (Romania Mare). Доктрина «ноополітика».

Тема 6. Угорські геополітичні та геостратегічні доктрини.

Доктрина «Велика Угорщина» (Nagy magyarország). Доктрина П. Текелі.

Тема 7. Словацькі та білоруські геополітичні і геостратегічні доктрини.**Тема 8. Україна і геополітичні і геостратегічні доктрини її сусідів.****4. Структура навчальної дисципліни**

Тема 1. Сутність геополітичних та геостратегічних доктрин.

Тема 2. Російські геополітичні та геостратегічні доктрини (традиційні).

Тема 3. Російські геополітичні та геостратегічні доктрини (новітні).

Тема 4. Польські геополітичні та геостратегічні доктрини.

Тема 5. Румунські геополітичні та геостратегічні доктрини.

Тема 6. Угорські геополітичні та геостратегічні доктрини.

Тема 7. Словацькі та білоруські геополітичні і геостратегічні доктрини.

Тема 8. Україна і геополітичні і геостратегічні доктрини її сусідів.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
Тема 1. Сутність геополітичних та геостратегічних доктрин	14	2	2			10						
Тема 2. Російські геополітичні та	13	2	2			9						

геостратегічні доктрини (традиційні)												
Тема 3. Російські геополітичні та геостратегічні доктрини (новітні)	13	2	2			9						
Тема 4. Польські геополітичні та геостратегічні доктрини	13	2	2			9						
Тема 5. Румунські геополітичні та геостратегічні доктрини	13	2	2			9						
Тема 6. Угорські геополітичні та геостратегічні доктрини	13	2	2			9						
Тема 7. Словацькі та білоруські геополітичні і геостратегічні доктрини	13	2	2			9						
Тема 8. Україна і геополітичні і геостратегічні доктрини її сусідів	13	2	2			9						
Усього годин	105	16	16			73						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
–	–	–

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державницькі геополітичні та геостратегічні доктрини	2
2	Глобальні геополітичні та геостратегічні доктрини	2
3	Геополітична та геостратегічна доктрина «Євразійського узбіччя» Н. Спайкмена	2
4	Російська «Євразійська» геополітична та геостратегічна доктрина	2
5	Російська «Імперська» геополітична та геостратегічна доктрина	2
6	Польська геополітична та геостратегічна доктрина «Міжмор'я»	2
7	Геополітична та геостратегічна доктрина «Великого Заходу» З. Бжезінського	2
8	Геополітичні та геостратегічні погляди Ю. Липи	2
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
–	–	–

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	36
2	Самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни	37
	Разом	73

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота передбачає моделювання впливу дії конкретної геополітичної та геостратегічної доктрини на прояви відповідних сучасних процесів.

10. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

1. Лекція.
2. Робота в малих групах, парах.
3. Репродуктивний метод.
4. Частково-пошуковий (евристичний).
5. Пояснювально-ілюстративний.
6. Самоперевірки і самоаналізу.
7. Використання наочності, відеоматеріалів.
8. Індивідуальної роботи.

11. Методи контролю

Поточний контроль, передбачає оцінки за практичні роботи, виступи на семінарських заняттях, оцінюється індивідуальна робота та письмовий іспит.

1. Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях у формі підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійної роботи (максимальна оцінка – 2 бали).

2. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання студентів за узгодженою темою (максимальна оцінка – 14 балів).

3. Письмове опитування студентів за змістовим модулем (максимальна

оцінка – 10 балів).

Підсумкове письмове опитування з дисципліни на іспиті максимально оцінюється у 50 балів

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
								50	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
81 – 89	добре	
71 – 80		
61 – 70	задовільно	
51 – 60		

13. Методичне забезпечення

14. Рекомендована література

Базова

1. *Дністрянський М. С.* Геополітика. – Львів: ЛНУ, 2011. – 436 с.
2. *Трохимчук С. В., Федунь О. В.* Політична географія світу. – Київ: Знання, 2007. – 423 с.
3. *Шаблій О. І.* Основи суспільної географії. – Львів: ЛНУ, 2012. – 296 с.

Допоміжна

1. Атлас світу / [відп. ред. О. Вакуленко (перекл. Collins World Atlas)]. – Київ: Картографія, 2005. – 336 с.
2. *Бжезінський З.* Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів–Івано-Франківськ, 2000. – 224 с.

3. *Бжезінський З.* Стратегічне бачення: Америка і криза глобальної влади. – Львів: Літопис, 2012. – 168 с.
4. *Дугин А.* Основы геополитики. Геополитическое будущее России. – Москва: Арктогея, 1997. – 608 с.
5. *Лука Ю.* Розподіл Росії. – Львів: Інститут українознавства, 1995 (перше вид. 19410. – 148 с.
6. *Люттвак Э.* Стратегия Византийской империи – Москва: УДП, 2012. – 646 с.
7. *Мадіссон В. В., Шахов В. А.* Сучасна українська геополітика. – Київ: Либідь, 2003. – 176 с.
8. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / [упоряд. О. Шаблій]. – Львів: ЛНУ, 2007. – 1008 с.
9. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. – Львів: ЛНУ, 2001. – 744 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. ДУ «Інститут регіональних досліджень М. І. Долишнього НАН України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ird.gov.ua/ird01/p1009.php>
3. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-regionalnogo-rozvitku-budivnitstva-ta-zhitlovo-komunalnogo-gospodarstva-ukraini>
4. Асоціація агенцій регіонального розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.narda.org.ua/>
5. Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального і місцевого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionet.org.ua/>